

SCHACKOLYMPIADEN I SIEGEN 1970

Uno Karlsson

Denna olympiad är mest känd för mötet mellan världsmästaren Boris Spassky och utmanaren Bobby Fischer. När jag gick runt i spelhallen kunde jag ännu se veteraner från 30-talets OS vid brädet. Det var också den sista turneringen, där damerna inte deltog. Först i Skopje 1972 spelade både herr- och damlag.

I olympiaden deltog 60 lag att jämföra med över 300 lag inkl. damlagen i Tromsø 2014. Tävlingarna avgjordes i sex kvalificeringsgrupper och sedan i fem finalgrupper. Först i bojkottolympiaden i Haifa 1976 spelade alla i en grupp.

Vid FIDE-kongressen avgick Folke Rogard (1899-1973) efter 21 år. Exvärldsmästaren Max Euwe (1901-1981) från Nederländerna valdes till ny president.

Siegen ligger i den tyska delstaten Nordrhein-Westfalen öster om Köln och hade då ca 75.000 invånare. Spelen ägde rum i mäss- och kongresshallen Siegerlandhalle. Västtyskland hade verkligen satsat på detta evenemang och organisationsförmågan är ju välkänd. Arrangörerna lyckades också skapa bra förhållanden både för spelare

och åskådare, även Fischer var i stort sett nöjd. Däremot hade väl inte ledningen räknat med den stora anstormningen när Spassky och Fischer möttes.

I parken utanför spellokalen fanns en fin anläggning för utomhusschack med stora pjäser, som jag fick tillfälle att spela på ett par gånger. När får vi en sådan spelplats i Kungsträdgården?

Den med spänning emotsedda matchen mellan Sovjet och USA i A-gruppen ägde rum söndagen den 20 september. Det var länge osäkert om GM Robert James Fischer (1943-2008) skulle spela i USA:s lag. Han anlände dock till Siegen tillsammans med GM Samuel Reshevsky (1911-1992). För första gången spelade de båda i laget samtidigt. Reshevsky var med redan i Stockholm 1937. Fischer såg ut att vara i god fysisk och psykisk form under olympiaden. Han spelade även ett parti mot Ulf Andersson efter turneringen. Den enda avvikelserna var att spelbordet flyttades 1,5 meter från publiken. Funktionären satt sedan mellan publiken och spelarna.

Denna dag kom över 4.000 åskådare till Siegerlandhalle och det blev trångt om saligheten. De flesta kunde naturligtvis inte se något av partiet. En som kunde var rumännen GM Florin Gheorghiu (1944-), som står bakom Spassky. Själv spelade han dagen till ära en Volga-gambit mot veteranen GM Yanofsky (1925-2000) Canada

och vann. GM Pál Benkö (1928-) USA var spelledig och kommenterade partiet på annan plats. Det intressanta Grünfeld-partiet vanns av Spassky efter 39 drag. Segern innebar också, att han blev bäste spelare på bord 1. Arrangörerna har räknat med att Fischer skulle vinna bordspriset och han skulle få en skräddarsydd kostym och mått hade redan tagits. Nu fick skräddaren ta mått på Spassky och göra en del ändringar. Som tur var blev det en något mindre storlek. Övriga partier slutade remis och Sovjet vann därmed med 2,5-1,5. Schackspelare måste ha en bra förmåga att skärma av omgivningen. Denna dag behövde verkligen spelarna i A-gruppen plocka fram denna egenskap under stundtals kaotiska förhållanden.

Det segrande laget från Sovjet ses här utanför hotellet. Stormästarna på bilden är från vänster Tigran Petrosian (1929-1984), Paul Keres (1916-1975), Vassily Smyslov (1921-2010), Lev Polugajevsky (1934-1995), Viktor Kortjnoj (1931-2016), Mark Taimanov (1926-), Boris Spassky (1937-) och Efim Geller (1925-1998). Petrosian hade efter förlusten i VM-matchen 1969 mot Spassky segrat i Sovjetmästerskapet på hösten efter sarspel med Polugajevsky. Därefter följde Geller, Smyslov

och Taimanov alla 0,5 poäng efter. Keres, Kortjnoj och Spassky deltog inte. I Siegen var Keres och Taimanov med som sekundanter. Keres hade inte deltagit i laget sedan Tel Aviv 1964 och Taimanov inte sedan Moskva 1956.

Sovjet vann A-gruppen med 27,5 partipoäng, 1 partipoäng före Ungern och 1,5 partipoäng före Jugoslavien. Segern var knappare än väntat och Spassky uttalade sig också kritiskt om lagets insats efter tävlingen. Om matchpoäng hade räknats i första hand hade Jugoslavien vunnit 1 poäng före Sovjet. Hur var stämningen inom laget? Hur var det med Kortjnojs w.o. förlust mot Spanien? Lagledningen borde väl ha haft kontroll över att alla spelare var på plats i tid. På bilden har i alla fall inte laget fokus på fotografen.

Den svenska insatsen

Det svenska laget under förbundskaptenen Zandor "Zäta" Nilssons (1913-73) ledning kom på 17:e plats, 5:a i B-finalen och blev bästa nordiska land. I laget spelade Ulf Andersson (1951-) nybliven IM, Börje Jansson (1942-), Ove Kinnmark (1944-2015), Lennart Liljedahl (1947-), Martin Johansson (1917-1999) och Åke Olsson (1934-2010). Detta var Ulf Anderssons första OS och Martin Johanssons sista. Lagets ålderman från Norrhyttan i Dalarna trappade sedan ned på sitt tävlande. Det svenska laget bodde i Freudenberg, en mindre ort med ca 3.000 invånare en bit utanför Siegen. Ulf Andersson och Börje Jansson gjorde utmärkta insatser. Ove Kinnmark och Martin Johansson var godkända medan Lennart Liljedahl och Åke Olsson underpresterade. I övrigt hänvisas till Jan Berglunds referat i TFS nr 8 1970. Raymond Keene har även skrivit en bok om OS 1970.

Några andra schackprofiler i Siegen

Det danska laget med Bent Larsen i spetsen bodde på samma hotell i Freudenberg. I laget deltog IM Jens Enevoldsen (1907-1980). Han spelade redan i Folkstone 1933. Enevoldsen är kanske mest känd som författare, t.ex. en bok om Fischer och det schackhistoriska verket "Verdens bedste skak I-II" från 1966 och 1968.

I spellokalen mötte vi en glad och fryntlig Miguel Najdorf (1910-1997) från Argentina. Han var äldste GM. Najdorf var med första gången 1935 i Warszawa. Då spelade han för Polen. Argentina anmälde sig egentligen försent, men laget fick delta eftersom Panama lämnade återbud.

Äldste deltagare var annars f.d. korr-schackvärldsmästaren IM Cecil John Purdy (1906-1979) från Australien. I matchen mot Sverige i B-finalen var han tyvärr spelledig.

En annan veteran från 30-talets OS, som vi såg dricka sitt "afternoon tea" på presskonferenserna, var IM Harry Golombek (1911-1995) från England. Han var där som journalist. Han är även känd som schackdomare, t.ex. kandidatturneringen 1959 och VM-matchen 1963. I likhet med Erik Lundin blev han tilldelad GM titeln på äldre dar.

Sedan träffade vi på spelare med svenskanknytning. Bland dessa kan nämnas GM Istvan Bilek (1932-2010) från Ungern. Han deltog redan i interzontturneringen i Stockholm 1962. Han var Andras Adorjans sekundant vid JVM i Stockholm 1969. Bilek spelade sedan flitigt i Sverige i början på 70-talet, Jubileumsturneringen i Stockholm 1970/71, Göteborgsturneringen 1971 och Rilton Cup 1971/72. Han gav även ett antal simultanföreläsningar, t.ex. hos Kristallens SK 3 gånger.

En färgstark spelare var den nyblivne GM Walter Browne (1949-2015). Han föddes i Australien, men familjen flyttade tidigt till USA. Han spelade för Australien 1970 och 1972. Från 1974 spelade han för USA. Han deltog också i Rilton Cup 1971/72 och kom på 2:a plats efter Jan Timman. I B-finalen förlorade tyvärr Ulf partiet mot Browne.

Däremot kunde Ulf inkassera en vinst mot IM Miguel Cuéllar (1916-1985), som spelade för Colombia. Han deltog i interzontturneringen i Stockholm 1962 med en blygsam placering som nr 22, men Cuéllar blev känd för sina vinster över Kortjnoj och Geller.

Ewen Green (1950-) deltog i det Nya Zeeländska laget. Han kom till Stockholm för JVM 1969 och blev kvar några år. Numera är han schacklärare i Auckland. Han deltog i OS även 1974 och 1976.

Juan Manuel Bellon Lopez (1950-) var reserv i det spanska laget.